УДК 35.08 : 321.7:

П. В. КОГУТ

Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

ПЕРСОНАЛЬНИЙ ФАКТОР В ПОЛІТИКО-ВЛАДНИХ ВІДНОСИНАХ ДЕМОКРАТИЧНОГО ТИПУ

Наукові праці МАУП, 2012, вип. 1(32), с. 80–86

Визначальним у демократії виступає забезпечення прояву та реалізації політичного інтересу персоніфікованого характеру. Виходячи з цього, дослідження персонального фактора політико-владних відносин демократичного типу становить значний науковий інтерес.

Протягом століть демократичні політичні відносини виступали символом прогресивності суспільного ладу. Це – закономірно. Адже демократичний політичний режим, незалежно від конкретних історичних умов свого виникнення та обставин функціонування, завжди сприяв суспільному прогресу. Тому власною історією демократія довела й нині успішно демонструє свої незаперечні позитиви. Тим самим суспільною практикою підтверджується значно більша, порівняно з іншими політичними режимами, життєздатність демократії. Вона зумовлена наявністю багатьох переваг. Найістотнішою з них є можливість створення демократичними засобами політичної влади найбільш комфортних суспільних умов для життєдіяльності персони. Тому визначальним у демократії виступає забезпечення прояву та реалізації політичного інтересу персоніфікованого характеру. Виходячи з цього, дослідження персонального фактора політико-владних відносин демократичного типу становить значний науковий інтерес.

У науковій літературі представлена велика кількість праць, присвячених проблемам демократизації влади. Це стосується як праць загального характеру, авторами яких є, зокрема, Даль Роберт, В. О. Трипольський, Ю. О. Бабінов [1; 6; 15], так і досліджень О. І. Воронова, Гелда Дейвіда, В. П. Горбатенка, Ю. Хабермаса, що розкривають її окремі аспекти [3–5; 16]. Однак вчені-політологи, наприклад Б. Кухта, Н. Теплоухова, В. С. Журавський, О. Ю. Кучеренко, М. І. Михайльченко [7; 10], розглядають персональний фактор, головним чином, з позицій політичних еліт, або, як А. Д. Пахарєв, Ю. М. Зущик, О. В. Кривошеєнко, В. М. Яблонський [8; 13] – у контексті політичного лідерства. Персоніфікація ж як цілісне явище функціонального характеру у політико-владних відносинах демократичного типу не знайшла належного відображення в наукових напрацюваннях.

Розглянемо залежність ступеня демократичності політичної влади від рівнів персоніфікації в суспільстві та характеру динаміки персонального фактора.

Первинною сутнісною основою влади і політики є персона. Очевидно, що влада виникає тоді, коли її появі сприяють персоніфіковані особливості не лише носіїв влади, а й підвладних суб'єктів. Саме ж існування владних відносин безпосередньо залежить від зацікавленості в них обох сторін – уповноважених і підвладних. Незважаючи на зовнішньо-функціональне домінування наділених вла-

© П. В. Когут, 2012

дою осіб, вирішальна роль тут все-таки належить підвладним, які зацікавлені в упорядкуванні та утриманні бажаних для них суспільних відносин. Технологічно саме цю функцію вони змушені відокремлювати від себе і передавати ними ж створеним управлінським інституціям. Тому одним з центральних завдань демократії є забезпечення такого ступеня узгодженості змісту політичних рішень із суспільними очікуваннями, щоб уникнути напружень між ними [17, *211*].

Отже, виникає потреба в специфічній владній діяльності із узгодження багатоманіття персоніфікованих інтересів, яка охоплюється терміном "політика". Проте, і політика, і влада беруть свій початок від окремих персон, що об'єднуються на основі спільності інтересів у різні соціальні утворення. Серед них найоптимальнішою соціальною формою здійснення політико-владних відносин стає народ, як велика, на загал сконцентрована суспільна група, для якої властиве почуття групової ідентичності [20, *243*]. Політична влада на рівні народу виявляється найдієвішою тому, що в ній здатна відобразитись вся владна ієрархічна система, починаючи від окремої персони. Разом з тим, тут виникають і певні загрози. Вони зумовлені тим, що народ є доволі узагальненим поняттям, що покликане виконувати функцію політичної "вижимки" персоніфікованих сутностей багатьох соціальних утворень, через які здійснюється політичне представництво первинної ланки демократії – конкретної персони. Ієрархічність же, за наявності певних несприятливих обставин, може стати причиною спотворень первинного політичного інтересу або й виконувати функцію упередженої політичної фільтрації.

Демократичні відносини наділені найбільшими потенційними можливостями щодо адекватності і повноти відображення персоніфікованого інтересу. Це забезпечується двоєдиною тенденцією: з одного боку, пог-либленням персоніфікації, у тому числі й персоніфікованої сутності окремої особи, тобто персоніфікацією вглибину, а з другого – її розширенням та охопленням все більшого числа осіб у соціальних утвореннях, тобто персоніфікацією в ширину.

Процеси персоніфікації політичної влади в сучасному світі набули особливої динаміки. Сучасний період постмодернізації знаменує надання особливо широкого простору для самовираження персони [9, *269*]. Закономірно, що це спричинило зростання рівня демократичності у владі. Однак будь-яка політична влада демократичного типу має свої, національні особливості прояву і відрізняється не лише характером, а й формою здійснення. Це також закономірно, адже демократична сутність політичної влади накладається на персоніфіковану сутність стійких соціальних утворень, які формують націю. У результаті такої взаємодії демократія набуває соціально-персоніфікованої форми прояву, що завжди є індивідуальним явищем.

Персоніфіковані відмінності в демократичній індивідуальності проявляються назовні лише в ході її здійснення. Тому демократичність політичної влади не є абстрактною. Вона може існувати лише як конкретне, динамічне та персоніфіковане явище. Без функціонально-прикладного аспекту про демократичність влади можна говорити тільки як про теоретичне поняття. Відмінності характеру демократії виражаються більше в механізмі її здійснення. При цьому вони не повинні спотворювати власне суть самого явища – фундаментальні демократичні постулати.

Суспільні відносини демократичного типу – це явище історичне, тобто таке, що виникло за певних суспільно-політичних обставин і розвивається в тісному взаємозв'язку та взаємозалежності від їх динаміки. Демократія виступає умовою розвитку [18, *146*]. А це означає, що вона не може бути метафізичним, незмінним політичним фактором. Як породження суспільних умов, важливе політичне явище, демократія наділена специфічними особливостями, характерною діалектикою і має відносну самостійність.

Функціональні особливості демократії формуються на персоніфікованих засадах учасників політико-владних відносин. Проте характер персонального в політичній

владі залежить від багатьох обставин. Головними з них є бажання (або небажання) окремих персон та соціоперсон представляти (або не представляти) свої політичні інтереси у владі, а також здатність (чи нездатність) політичної влади сприймати (чи не сприймати) персоніфіковану динаміку, яка об'єктивно справляє істотний вплив на політичну систему суспільства. Врахувавши більшою чи меншою мірою характер такої динаміки, політична влада набуває, відповідно, й більшої чи меншої демократичності і забезпечує собі певний запас життєздатності. Залежно від нього і від конкретних суспільних умов демократичні владні відносини тією чи іншою мірою здійснюють зворотний вплив на політичні процеси в суспільстві.

Ефективність впливу політичної влади на оптимізацію відносин в суспільстві, відповідно до принципу "найбільшого добра" [2, *151*], залежить від її сприйняття політичним середовищем. А характер цього сприйняття визначається персоніфікованими особливостями всіх членів суспільства. У випадку, коли здійснення політичної влади сприяє прояву персоніфікованих інтересів та забезпеченню персоніфікованих прагнень, авторитет влади зростає, а сама вона набуває більшої суспільної ваги. Якщо ж у політичній владі не врахований або недостатньо врахований персональний аспект, то вона своєю діяльністю або культивує політичну пасивність у суспільстві, або, що гірше, виступає каталізатором політичного невдоволення. Суперечливість політичної влади суті та характеру персоніфікації в кінцевому підсумку призводить до політико-владного конфлікту, виступає його першоосновою.

Взаємовідносини персоніфікації та політичної влади в суспільній практиці не є однозначними. Вони, радше, є цілим комплексом взаємозумовленостей, що включає в себе як позитивні, так і негативні елементи кооперантності. Тому ефективність політичної влади завжди є поняттям відносним. Цією відносністю відображається ступінь реальної присутності персонального фактора в політичній владі. Зміна цього елемента зумовлює й зміну рівня політико-владної ефективності, що зовні проявляється як зміни в характері демократичності.

Діалектична складова демократії означає, що вона перебуває в постійному русі – зміні та перетворенні, тобто є демократією, яка розвивається (*developmental democracy*) [19, *92*]. У будь-яких, навіть найдосконаліших демократичних суспільних відносинах, якими б довершеними вони не здавались для конкретної ситуації, виникають елементи, що вимагають постійного переосмислення, а відповідно й наукового опрацювання, вироблення і втілення нових рекомендацій у владну практику. Такі нововведення в демократичному устрої мають право на реалізацію лише за умов, коли вони не є кон'юнктурними, а адекватно відображають зміни в суспільстві, оптимально виражають їх характер і забезпечують незаперечний позитивний результат.

У цьому контексті виникає питання щодо методології визначення корисності (або шкідливості) політико-владних новацій. Це, в свою чергу, вимагає запровадження ефективних критеріїв, за допомогою яких можна було б давати належну оцінку новим явищам у політичній владі. Виходячи з розуміння того, що першоосновою влади та політики виступає персона, а політичною сутністю будь-якого соціуму є сукупність його персоніфікованих ознак, то й система критеріїв оцінки політико-владних нововведень має будуватись на персоніфікованих засадах.

Персональний фактор присутній у політиці та владі з моменту їх виникнення [14, *74*, *337*, *338*]. Політико-владні відносини, по суті, призначені обслуговувати постійно триваючий двоєдиний суспільний процес персоніфікації соціумів і соціалізації персони. Розкриття сучасного характеру цього процесу і є тим ключем до розуміння проблем, які періодично постають перед організацією та здійсненням політичної влади і демократією загалом.

Персоніфікація соціумів розпочинається з участі персони в їх формуванні та функціонуванні, тобто з часу появи первинного соціального утворення. Створення соціумів

власне й зумовлене потребою персони у залученні більших, ніж наявні в неї, можливостей, спрямованих на забезпечення власних персоніфікованих інтересів. Таку мету переслідує кожна персона, яка входить до соціального утворення.

Безумовно, що сукупність персоніфікованих засобів сконцентрована в соціумі, створює їх нову якість, в якій і зацікавлена кожна персона. Разом з тим, виникають питання щодо розпорядження сукупними соціальними засобами, що мають спільний характер, але накопичені зусиллями кожного. Використання цих засобів має бути, з одного боку, таким, щоб не заподіяти шкоди кому б то не було з членів соціального утворення, а з другого боку, приносити користь персоні, на яку вони скеровуються, соціальному утворенню загалом і кожному з його членів зокрема. Вирішити це завдання можна лише на демократичних принципах.

Характер демократії при персоніфікації соціумів повинен працювати на кожного окремого її члена. А це означає, що в такому випадку виникатиме персоніфікована зацікавленість у соціальному представництві, яка матиме якнайширшу основу в соціумі. Отже, лише в цьому випадку можливе широке і справді демократичне представництво. Тому рівень демократичності соціумів безпосередньо залежить від рівня персоніфікованого представництва в них.

Критерієм зовнішнього прояву ступеня соціальної персоніфікації завжди виступає політична поведінка персони. У цьому випадку необхідно враховувати два важливі елементи. Перший з них – персоніфікована заангажованість політикою, коли різні особи в аналогічних ситуаціях ведуть себе порізному. Зрозуміло, що тут існує як широка інваріантність поведінки, так і її подібність. Сучасними функціонально-технологічними засобами інваріантність політичної поведінки враховується лише частково. Про неї, як про суттєве явище політико-владних відносин, говорять переважно тоді, коли це стосується поведінки політичних лідерів, або коли це надзвичайно нетипові прояви в поведінці когось з учасників політико-владних відносин. У технології здійснення нинішньої демократії головна ж увага зосереджується на подібності політичної поведінки. Тут визначаються спільні мотиви, зовнішні прояви, спільність у політичних прагненнях тощо, що втілюються у спільних правилах. Запровадження ж нових правил вважається побудовою демократії [11, *17*].

Однак, кожен з аспектів інваріантної чи подібної політичної поведінки вимагає неупередженого, індивідуального підходу та розуміння. Наприклад, пасивна політична поведінка може бути результатом політичного розчарування, коли в політичній владі не знайшли відображення політичні інтереси та прагнення персони і в неї немає сподівань на те, що це буде зроблено наявними в суспільстві демократичними засобами. В цьому випадку пасивність зумовлена тим, що в уявленні персони чинний політико-владний устрій вичерпав себе, не піддається подальшій персоніфікації, а тому й повинен відійти, поступившись місцем прогресивнішим відносинам. Разом з тим, політична пасивність може бути й специфічною політичною поведінкою певного психотипу персон, які загалом задоволені існуючою політичною ситуацією і не вбачають потреби в політичних змінах чи вважають ці зміни несуттєвими для себе. Правилом же демократичного будівництва є те, що нікого не можна змусити [11, *52*]. Отже, при здійсненні оцінки рівня персоніфікації соціумів мають враховуватись лише істотні фактори в цьому процесі, що можуть набувати активних і пасивних форм прояву.

Важливим елементом характеру політичної поведінки є також рівень відображення персоніфікованих політичних інтересів та врахування персоніфікованих політичних прагнень. Важливу роль тут відіграє поняття міри. Безумовно, що воно є суто персональним і залежить як від особливостей самої персони, так і від об'єктивних обставин. Міра, визначена безпосередньо самою персоною, є суб'єктивною. Її формування багато в чому залежить від максимальної межі політико-владних прагнень персони. Очевидно, що суб'єктивно визначена міра

завжди знаходиться нижче від максимуму цих прагнень, але вона не може бути нижчою від їх мінімальної межі. Тому міра – це змінна величина, що дрейфує, керуючись персоніфікованими мотивами, в межах встановленого для неї самою ж персоною політичного коридору.

Істотний вплив на формування міри справляють зовнішні фактори. Однак вони проходять крізь політичний фільтр персоніфікованого сприйняття. Тому зовнішні обставини, які присутні в мірі політичної поведінки персони, є ні чим іншим, як суб'єктивним політичним відображенням зовнішніх, об'єктивних політичних обставин. У цьому контексті важливу роль у персоніфікації соціумів відіграють два фактори. По-перше, саме розуміння і сприйняття персоною об'єктивних політичних обставин, а по-друге, адекватність того, що подається як об'єктивне, тобто відповідність об'єктивній політичній реальності. За умов високої персоніфікації соціумів формуються належні можливості адекватного сприйняття суспільних політичних обставин, а вони, у свою чергу, дуже близькі до об'єктивної політичної дійсності.

Персоніфікація соціумів здійснюється в двох основних формах, які збігаються з нині існуючими формами прямої та представницької демократії. Пряма персоніфікація означає здійснення впливу на соціальні утворення безпосередньо персоною і має на меті пряме політичне волевиявлення, що втілюється у формах прямої демократії [14, *116*]. На жаль, у сучасній демократичній традиції безпосередня персоніфікація не набула постійного характеру і є періодичним, а іноді й спорадичним політичним явищем. Натомість, зростання динаміки політико-владних відносин все більше потребує безпосередньої та оперативної узгодженості владних рішень з політичними прагненнями персони, що є надійною гарантією стабільності політичної влади.

У сучасній формі демократії значного поширення набула представницька персоніфікація соціумів. Вона здійснюється через уповноважених персоною осіб або через інші соціальні утворення, які виконують представницькі функції в політико-владній сфері. Від чіткості вираження волі громадян проміжними інститутами політичної системи безпосередньо залежить функціонування демократичного процесу [12, *199*]. Однак, ця система, основні принципи якої були сформовані в минулих століттях, нині все більше приходить у протиріччя з об'єктивним розвитком персоніфікації. Тому персоніфікація соціумів наявними сьогодні представницькими засобами не виправдовує сподівань джерела політико-владних відносин – широкого кола окремих осіб-персон. Крім того, повноважне політичне представництво у владі як самостійне явище нині значно відійшло від своєї першооснови – персони. Його розвиток дедалі більше набуває самостійних ознак і зумовлюється внутрішніми владними потребами політичного істеблішменту, що представляється назовні як боротьба політичних еліт. Це, безумовно, справляє негативний зворотний політико-владний вплив на персону – першоджерело політичної влади, нівелює її політичні інтереси і блокує здійснення політичних прагнень владними засобами. Персона дедалі більше відчужується від політичної влади. Визріває і поглиблюється конфлікт системного характеру: між першоосновою політичної влади (персоною) і її політико-владною функцією (політичним представництвом).

Зворотною реакцією на персоніфікацію соціумів є соціалізація персони. В її основі також лежить персональний фактор, але він має соціальне походження, тому що соціальне утворення в сукупності своїх сутнісних ознак є соціоперсоною. Для стабільності політичної влади важливо, щоб соціалізація персони відбувалася на основі цих сутнісних ознак, інакше основою соціалізації слугуватимуть ознаки, які, в кращому випадку, частково відображатимуть сутність соціуму, а в гіршому – можуть мати нейтральний характер, а то й суперечити соціумній суті. Здійснення соціалізації з використанням будь-яких з цих ознак зумовлює появу спотворень у її проведенні.

Соціалізація персони означає побудову для неї засобами соціумів політичних координат зовнішнього характеру, в яких вона може і повинна отримувати підтримку від соціальних утворень. Така система орієнтирів включає, по-перше, визначення меж політичних інтересів персони. Межі повинні бути такими, щоб забезпечити не лише максимальний прояв цих інтересів у конкретний політичний момент, а й створити необхідні передумови для визначення оптимального напряму і характеру їх прояву в перспективі. Крім того, система політичних орієнтирів соціального характеру визначає можливості реалізації політичних прагнень кожної персони і таким чином виконує функцію впорядкування.

Надзвичайно важливим елементом процесу демократичної соціалізації персони виступає її функція стимулювання щодо владно-управлінської діяльності. Власне, головне завдання соціалізації персони полягає в тому, щоб на першому етапі забезпечити прояв політико-владних інтересів членів соціального утворення в межах його сутнісних політичних ознак, а згодом – стимулювати їх розвиток і забезпечувати реалізацію політичних прагнень відповідно до політичного призначення соціоперсони.

У сучасних політико-владних відносинах демократичного типу домінує значний ухил у бік соціального. Суть його полягає в тому, що рівень демократичності прийнято визначати ступенем підтримки в соціальному утворенні певних політико-владних елементів. Отже, сутнісні елементи соціоперсони підмінюються арифметичною більшістю функціонального характеру. Побудована на цих засадах система соціального вираження політико-владних прагнень не відображає сутнісних ознак соціоперсони, адже думка більшості не обов'язково гарантує її відповідність реальним політико-владним потребам.

Здійснення персоніфікації соціумів та проведення соціалізації персони ще недостатньо для того, щоб на основі принципів персоніфікації належним чином забезпечувати оптимізацію політико-владних відносин демократичного типу. Необхідно, щоб ці два напрями функціонували як єдина система, взаємно доповнюючи, скеровуючи, координуючи, а також стримуючи негативні тенденції один одного. З дотриманням зазначених умов така система може набрати ознак кібернетичного характеру й оперативно та ефективно реагувати на зміни політико-владної кон'юнктури, маючи головним орієнтиром персональний фактор.

Функціонування двоєдиної системи персоніфікації соціумів і соціалізації персони є складним і багатогранним явищем. Воно спрямоване, головним чином, на максимальне включення персони в процес творення та здійснення політичної влади і забезпечується узгодженням політичної поведінки самої персони з функціонуванням політичної сфери цілого комплексу соціумів, до яких вона входить. Таким чином стимулюється участь персони як першооснови демократичності політичної влади. Це необхідно тому, що політична роль персони в зазначеній системі є визначальною. Соціуму ж тут належить хоч і важлива, але обслуговуюча функція. Такий розподіл ролей випливає з того, що сутнісні ознаки кожного соціального утворення формуються із сутнісних ознак окремих персон і призначені для задоволення їх політико-владних інтересів. Соціум виконує для персони важливу сервісну функцію – узгодження її інтересів та прагнень щодо політичної влади з такими самими інтересами та прагненнями інших персон. У цьому й полягає сутність соціалізації персони.

У контексті персоніфікації соціумів система працює як забезпечення домінування персонального, а в плані соціалізації персони вона забезпечує оптимальне узгодження інтересів окремих персон, усуває протиріччя та вирішує конфлікти між ними і надає можливість використання сукупних соціальних засобів. Таким чином, на основі включення персонального фактора створюється міцна основа для демократизації політичних відносин. Використання цих підходів у політичній владі формує передумови не лише для її оптимізації та подолання політико-владних конфліктів, а й виз-

начає засади формування цієї влади як саморегулюючої системи.

Отже, персональний фактор є необхідною передумовою демократичності політичної влади. На засадах персоніфікації не лише формуються демократичні політико-владні відносини, а й визначається їх рівень. Мотиви персоніфікованого характеру є основою політичної поведінки персони і визначають суспільну основу політичної влади. Формування цієї основи є тим двоєдиним процесом персоніфікації соціумів і соціалізації персони. Врахування його тенденцій дає можливість не лише якомога успішно підвищувати рівень демократичності в суспільстві відповідно до нових викликів, а й створювати оптимальну систему формування та здійснення політичної влади.

Наукове опрацювання персональної складової політичної влади як саморегулюючої системи може бути перспективою подальшого дослідження проблеми.

Література

1. *Бабинов Ю. А.* Гражданское общество и демократия участия. – Севастополь, 2006. – 418 с.
2. *Веймер Девід Л., Вайнінґ Ейден Р.* Аналіз політики: Концепції і практика. – К.: Основи, 1998. – 654 с.
3. *Воронов І. О.* Феномен влади: горизонти людського і політичного виміру. – К.: Генеза, 2005. – 287 с.
4. *Гелд Дейвід.* Демократія та глобальний устрій. – К.: Port-Royal, 2005. – 358 с.
5. *Горбатенко В. П.* Політичне прогнозування: Теорія, методологія, практика. – К.: Генеза, 2006. – 395 с.
6. *Даль Роберт.* О демократии. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 205 с.
7. *Журавський В. С., Кучеренко О. Ю., Михайльченко М. І.* Політична еліта України: теорія і практика трансформації. – К.: Логос, 1999. – 262 с.
8. *Зущик Ю. М., Кривошеєнко О. В., Яблонський В. М.* Фігури. Політичне лідерство в сучасній Україні. – К.: Альтерпрес, 1999. – 275 с.
9. *Инглегарт Р.* Модернизация и постмодернизация // Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология. – М.: Academia, 1999. – С. 261–291.
10. *Кухта Б., Теплоухова Н.* Політичні еліти і лідери. – Л.: Кальварія, 1996. – 224 с.
11. *Ордешук Пітер.* Уроки для громадян нових демократій. – Х.: Центр Освітніх Ініціатив, 2005. – 188 с.
12. *Патнам Р. Д.* Творення демократії. Традиції громадянської активності в сучасній Італії. – К.: Основи, 2001. – 302 с.
13. *Пахарев А. Д.* Политическое лидерство и лидеры. – К.: Знание Украины, 2001. – 270 с.
14. *Політична* наука. Словник: категорії, поняття і терміни. – Л.: Кальварія, 2003. – 500 с.
15. *Трипольський В. О.* Демократія і влада. – К.: Парлам. вид-во, 1999. – 174 с.
16. *Хабермас Ю.* Демократия. Разум. Нравственность. – М.: Наука, 1992. – 176 с.
17. *Demokracje* zachodnioeuropejskie. Analiza porównawcza / Pod red. A. Antoszewskiego, R. Herbuta. – Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskego, 1997. – 348 s.
18. *Graf W.* The state in the Third World // Socialist Register 1995. / Ed. by L. Panitch. – New York: Monthly Review Press, 1995. – P. 140–162.
19. *Heywood* Andrew. Politologia. – Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN, 2006. – 558 s.
20. *Lekszykon* politologii / Red. nauk. prof. dr hab. A. Antoszewski, prof. dr hab. R. Herbut. – Wrocław: Atla 2, 2004. – 566 s.

З позицій персоніфікації політичної влади показано місце та розкрито роль функціональної складової демократичних відносин у суспільстві. Проаналізовано залежність ступеня демократичності в політиці та владі від характеру соціалізації персони та персоніфікації соціумів.

С позиций персонификации политической власти показано место и раскрыта роль функциональной составляющей демократических отношений в обществе. Проанализирована зависимость уровня демократичности в политике и власти от характера социализации персоны и персонификации социумов.

A place and a role of functional constituent of the democratic relations in society are studied from the position of personification of the political power. A dependence of democracy level in politics and power on character of person's socialization and societies' personification is analyzed.

Надійшла 30 жовтня 2011 р.